



Av. Kadir DAYLIK

# hukuk köşesi

## BİLİRKİŞİLİK ve BİLİRKİŞİ EĞİTİMİ

Türk Mahkemelerinde çözümü özel ve teknik bilgiyi gerektiren durumlarda bilirkişinin oy ve görüşüne başvurulmaktadır. Hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgi ile çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişi dinlenemez.

Bilirkişi hem ceza yargılamasında hem de hukuk yargılamasında yer almaktadır.

Bilirkişiliği genel olarak tanımlamak gerekirse: bilirkişi, davaya ait olguların takdirinde özel ve teknik bilgiye ihtiyaç gösteren hallerde hâkim tarafından bilgisine ve görüşüne başvurulmuş kimsedir.

Bir davanın “maddi” ve “hukuki” olmak üzere iki yönü vardır. Maddi yönü, davanın açılmasını zorunlu kılan olaylar ile davaya ait iddia ve cevapların teknik yönden dayanaklarıdır.

Hukuki yön, maddi yön üzerinde, hukuk kurallarının uygulanması ve bunlardan hangisinin tercih edileceği konusudur. Davanın maddi yönü bilirkişiye incelettirilir, hukuki yönünü ise hâkim uygular.

Bilirkişi görüşünün alınmasına hâkim karar verebileceği gibi taraflar da konunun bilirkişiye incelettirilip rapor ve görüşünün alınmasını isteyebilirler.

Taraflar bilirkişi dinlenmesini istedikleri takdirde hâkim tarafından bu isteğin kabulü zorunluluğu bulunmamakla birlikte bazı durumlarda bilirkişiye başvurulmak gerekliliğini kanun zorunlu kılar. Kamulaştırma davalarında olduğu gibi.

Bilirkişiler davanın türüne, yapılacak işin niteliğine göre seçilecektir.

Hukuk yargılamasında taraflar bilirkişinin kim ya da kimler olacağı üzerinde anlaşmışlarsa anlaşmış kişiler bilirkişi olarak seçilecektir. Ceza yargılamasında bilirkişiyi hâkim seçer.

Sosyal ilişkilerin çeşitlendiği ve karmaşıklaştığı buna bağlı olarak uzmanlık alanlarının her geçen gün geliştiği ve derinleştiği günümüzde, hâkimin sağlıklı yargılama yapabilmesi

ve karar verebilmesi için bilirkişilere başvurma ihtiyacı daha şiddetle kendini hissettirmektedir. Bu nedenle davaların çoğunluğunda bilirkişi seçilmekte ve kararlarda bilirkişi görüşü belirleyici olmaktadır.

Bilirkişilik, yargılama sürecinin bu denli gerekli bir unsuru haline gelmiş olmasına rağmen uygulamada bu kurumun bütünüyle yozlaştığı, adliye koridorlarında bekleyen kadrolu bilirkişilerin olduğu, hemen her konuda bilirkişilere başvurulduğu, bilirkişilerin hâkimin yerine geçerek onun yetkisini kullandığı gibi şikâyetler yaygın olarak dile getirilmektedir.

Bilirkişilik bu ve benzeri nedenlerle, üzerinde titizlikle durulması gereken bir konu haline gelmiştir.

Kamulaştırma Kanununun 15. maddesi Kamulaştırma Davalarında görev yapacak bilirkişilerin seçimi, bilirkişi raporlarının düzenlenmesi gibi konuları açık olarak düzenlemiştir. Ayrıca yasaya paralel olarak 5 Mayıs 2005 tarih ve 25806 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren TMMOB Bilirkişi Yönetmeliği, bilirkişi olarak görev yapacakların nitelikleri ve çalışma esaslarını belirlemiş bulunmaktadır. Ayrıca Kamulaştırma Davalarında Bilirkişi olarak görev yapacakların nitelikleri ve çalışma esaslarına ilişkin yönetmelik 24.11.2006 tarihinde 26356 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bilirkişi meslek içi eğitim kursları, bilirkişi yetki belgesinin verilmesi, yenilenmesi ve iptali ile sicillerin tutulmasına ilişkin usul ve esaslar, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç iki ay içinde Birlik tarafından belirlenir ve ilgili ihtisas odalarına bildirilir. Yönetmeliğin 12. maddesine göre Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ne bağlı ihtisas odaları ile il ve ilçe idare kurumlarıca hazırlanacak listelerde yer almak isteyen mühendis, mimar ve şehir plancılar, bilirkişi yetki belgesi almak için Birliğin gözetiminde ihtisas odalarıca düzenlenen bilirkişi meslek içi eğitim kurslarına katılmak zorundadır.

Bilirkişilik kurumunun hiç olmazsa bir konuda böyle ciddi bir düzenlemeye kavuşmuş olması diğer alanlar için de umut olmuştur.